

FAKULTET ZA MEDITERANSKE POSLOVNE STUDIJE – TIVAT

EKONOMIKA PREDUZEĆA (osnovne kategorije)

III Pojam i oblici ulaganja u reprodukciji

Nastavni program za I kolokvijum

- I. Uvod u ekonomiku preduzeća
- II. Preduzeće kao osnovni subjekt privređivanja
- III. Pojam i oblici ulaganja - angažovanje i trošenje sredstava
- IV. Sredstva preduzeća - osnovna i obrnta.

III. Pojam i oblici ulaganja

- A. Pojam i oblici ulaganja u reprodukciji
- B. Angažovanje sredstava u reprodukciji
- C. Trošenje sredstava u reprodukciji.

A. Pojam i oblici ulaganja u reprodukciji

- Ulaganja su ulazi u reprodukciju sa ciljem dobijanja rezultata – izlaza.
- Ulaganja u reprodukciju su funkcionalnog karaktera – imaju svrhu (dobijanje rezultata).

U reprodukciju se ulažu elementi reprodukcije:

- Sredstva za rad
- Predmeti rada
- Radna snaga.

Ulaganja u proces reprodukcije zavise od zadatka preduzeća i uslova njegovog ostvarivanja.

Ulaganja se vrše u svim fazama reprodukcije:

- Pripremnoj
- Proizvodnoj
- Završnoj.

Struktura ulaganja po fazama reprodukcije je različita i promjenljiva pod uticajem: organizacionih, tehničkih i tržišnih uslova reprodukcije.

Ulaganja u reprodukciju se izučavaju sa stanovišta:

- Minimiziranja ulaganja
- Reprodukovanja uložениh elemenata
- Kontinuiteta reprodukcije.

Minimiziranje ulaganja je osnovno ekonomsko pravilo čijom primjenom se obezbjeđuje racionalno trošenje ograničenih resursa.

Reprodukovanje uloženi
elemenata je njihovo obnavljanje sa ciljem neprekidne proizvodnje (podmirivanja potreba).

Na ostvarenje kontinuiteta
reprodukcije utiču ulaganja i rezultati.

Oblici ulaganja u reprodukciju su:

- Ulaganja u vidu angažovanja sredstav
- Ulaganja u vidu trošenja sredstava.

B. Angažovanje sredstava u reprodukciji

1. Pojam, cilj, kruženje, i determinante angažovanja sredstava
2. Metamorfoze i stanja angažovanih sredstava.

1. Pojam, cilj, kruženje, i determinante angažovanja sredstava

Angažovanje sredstava je ulaganje sredstava u reprodukciju sa ciljem da se omogući proizvodnja i razmjena u reprodukciji.

Angažovanje sredstava kao uslov i pretpostavka za stvaranje vrijednosti i za reprodukovanje sredstava:

- Angažovanje sredstava znači blokiranje, vezivanje sredstava za reprodukciju.
- Angažovanje počinje u momentu pretvaranja novčanih sredstava u početni robni oblik.
- Angažovanje traje dok se sredstva ponovo ne jave u novčanom obliku.

- Cilj angažovanja sredstava je obezbjeđenje kontinuiteta reprodukcije.

Angažovana sredstva po elementima reprodukcije:

Angažovana sredstva u materijalu:

- Sredstva u zalihama materijala
- Troškove materijala u nedovršenoj i dovršenoj proizvodnji

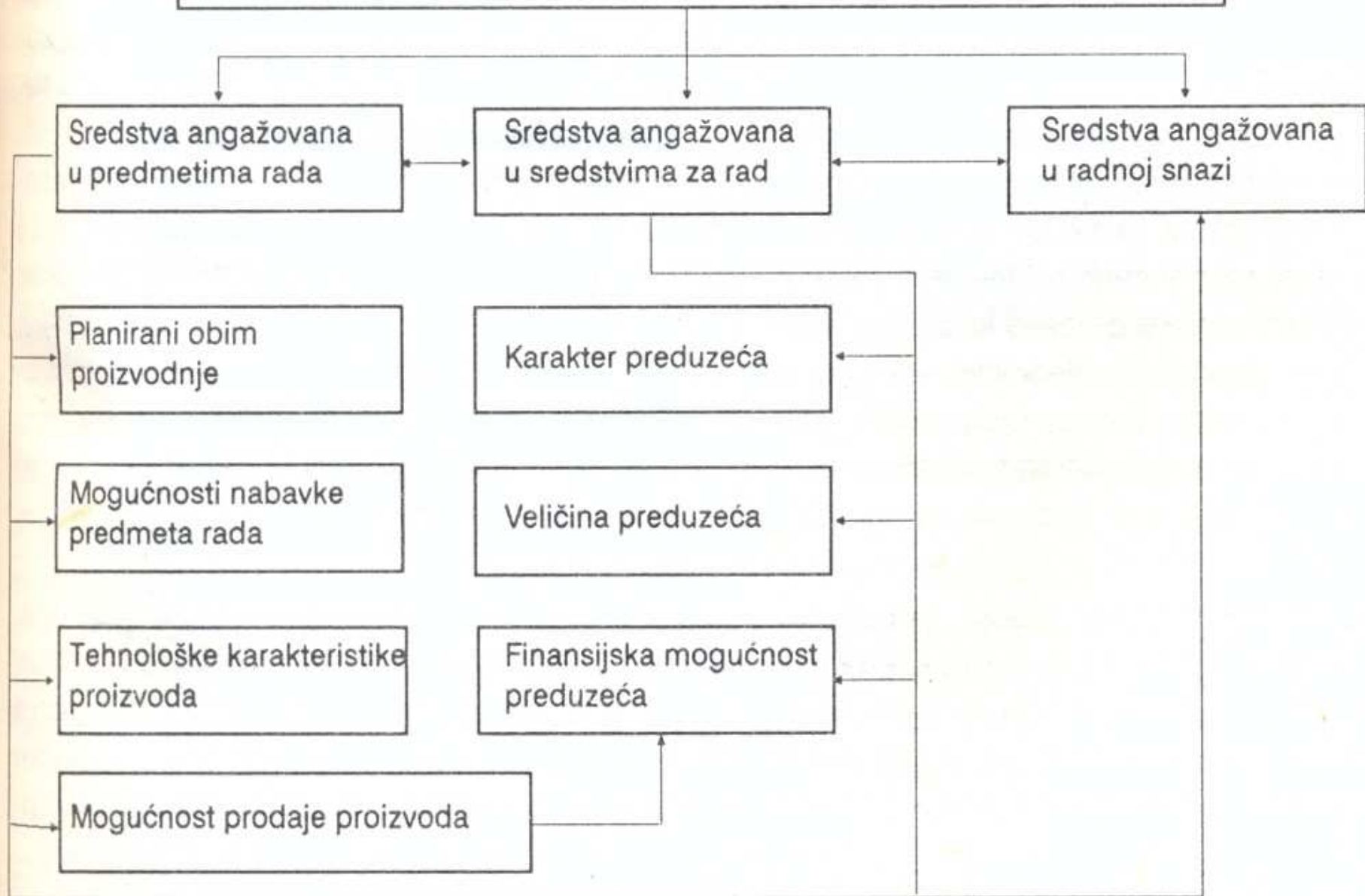
Angažovana sredstva u sredstvima za rad :

- Neamortizovani i amortizovani dio osnovnih sredstava

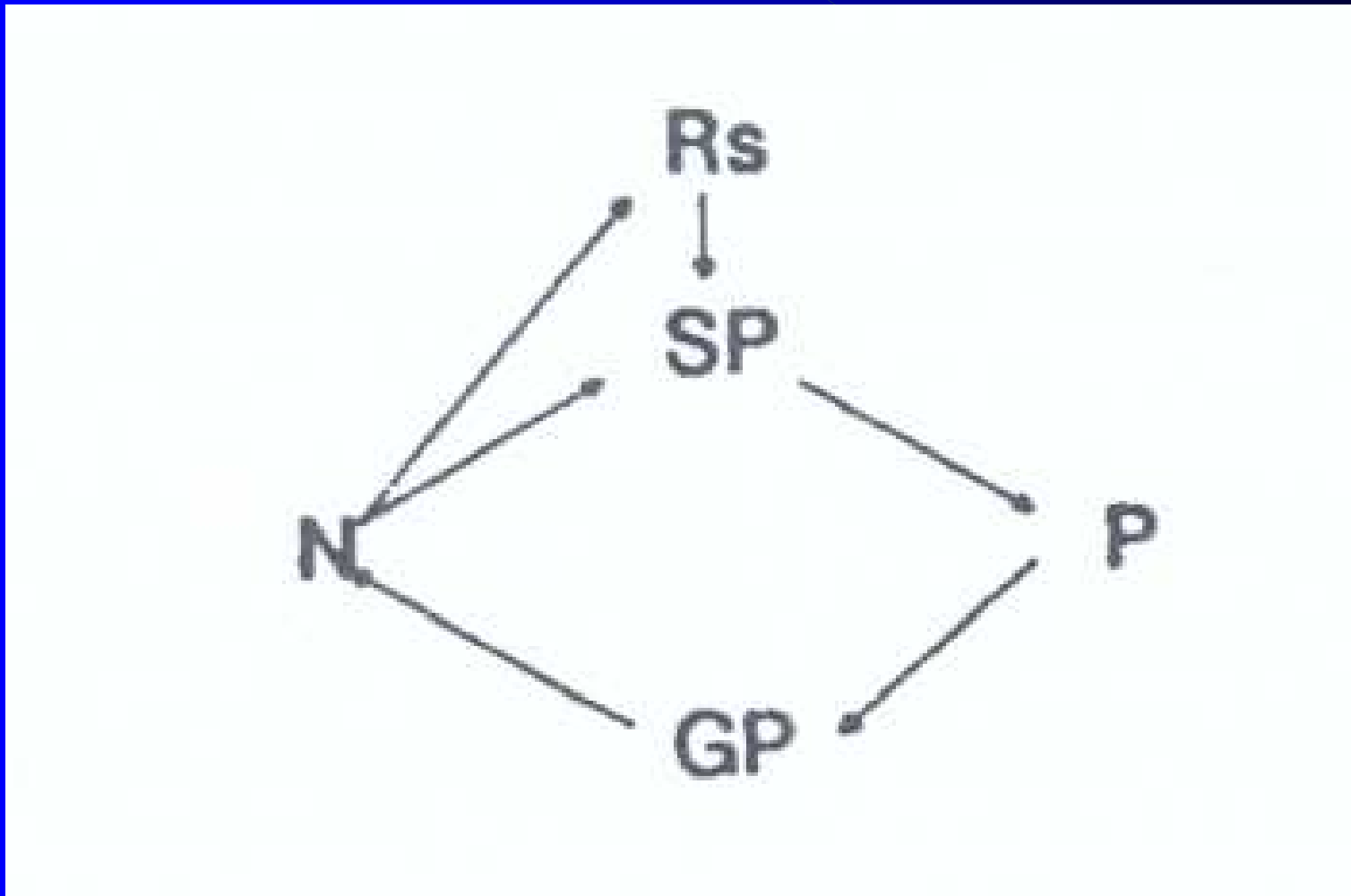
Angažovana sredstva u radnoj snazi:

- Zarade radnika.

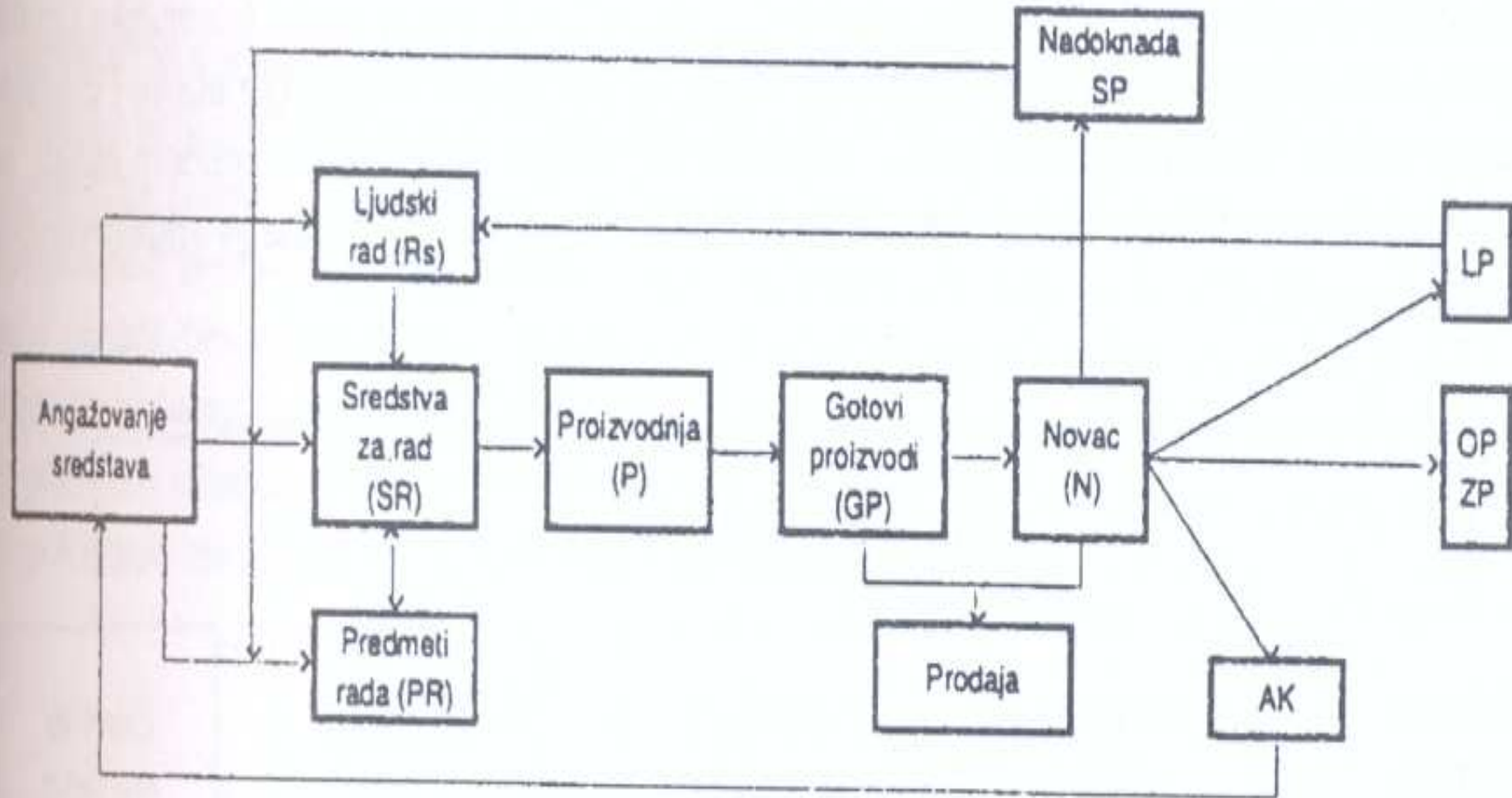
ELEMENTI ANGAŽOVANJA SREDSTAVA — FAKTORI KOJI
OPREDELJUJU VELIČINU TOG ANGAŽOVANJA

- Kruženje angažovanih sredstava kao povratna sprega:

- Kruženje angažovanih sredstava u reprodukciji:

Angažovana sredstva po fazama reprodukcije:

U početnoj robnoj fazi sredstva se angažuju za isplatu nabavljenog materijala i sredstava za rad

U tehnološkoj fazi sredstva se angažuju u vidu: troškova materijala nedovršene proizvodnje, neamortizovanog dijela vrijednosti sredstava za rad, obračunate amortizacije i isplaćenih zarada kao troškova u nezavršenoj proizvodnji

U završnoj robnoj fazi sredstva se angažuju u: troškovima materijala, sredstava za rad, i zarada sadržanih u gotovim proizvodima i potraživanjima.

Angažovana sredstva po vidovima angažovanja:

Naturalno angažovanje sredstava je angažovanje: materijala, opreme, prelaznih (nezavršene proizvodnje) i završnih tehnoloških oblika (gotovih proizvoda).

Novčani vid angažovanja je novčano iskazivanje naturalnog angažovanja kao osnovna (sredstva za rad) i obrtna sredstva (materijal i radna snaga).

Determinante angažovanja sredstava sa stanovišta uticaja angažovanja sredstava na kvalitet ekonomije:

- Suma angažovanih sredstava
- Vrijeme angažovanja
- Kvalitet angažovanja.

Suma angažovanih sredstava je količina novčanih sredstava koja je angažovana u reprodukciji (zbir suma angažovanih u pojedinim fazama reprodukcije).

Vrijeme angažovanja sredstava (ciklus angažovanja) obuhvata vrijeme pripreme, vrijeme proizvodnje i vrijeme prodaje.

Kvalitet angažovanja sredstava predstavlja stepen opravdanosti angažovanja sredstava u pojedinim fazama reprodukcije.

2. Motamorfoze i stanja angažovanih sredstava

Metamorfoza je prelazak sredstava iz jednog pojavaog oblika u drugi u kružnom kretanju u reprodukciji.

Angažovana sredstva prolaze kroz sledeće metamorfoze:

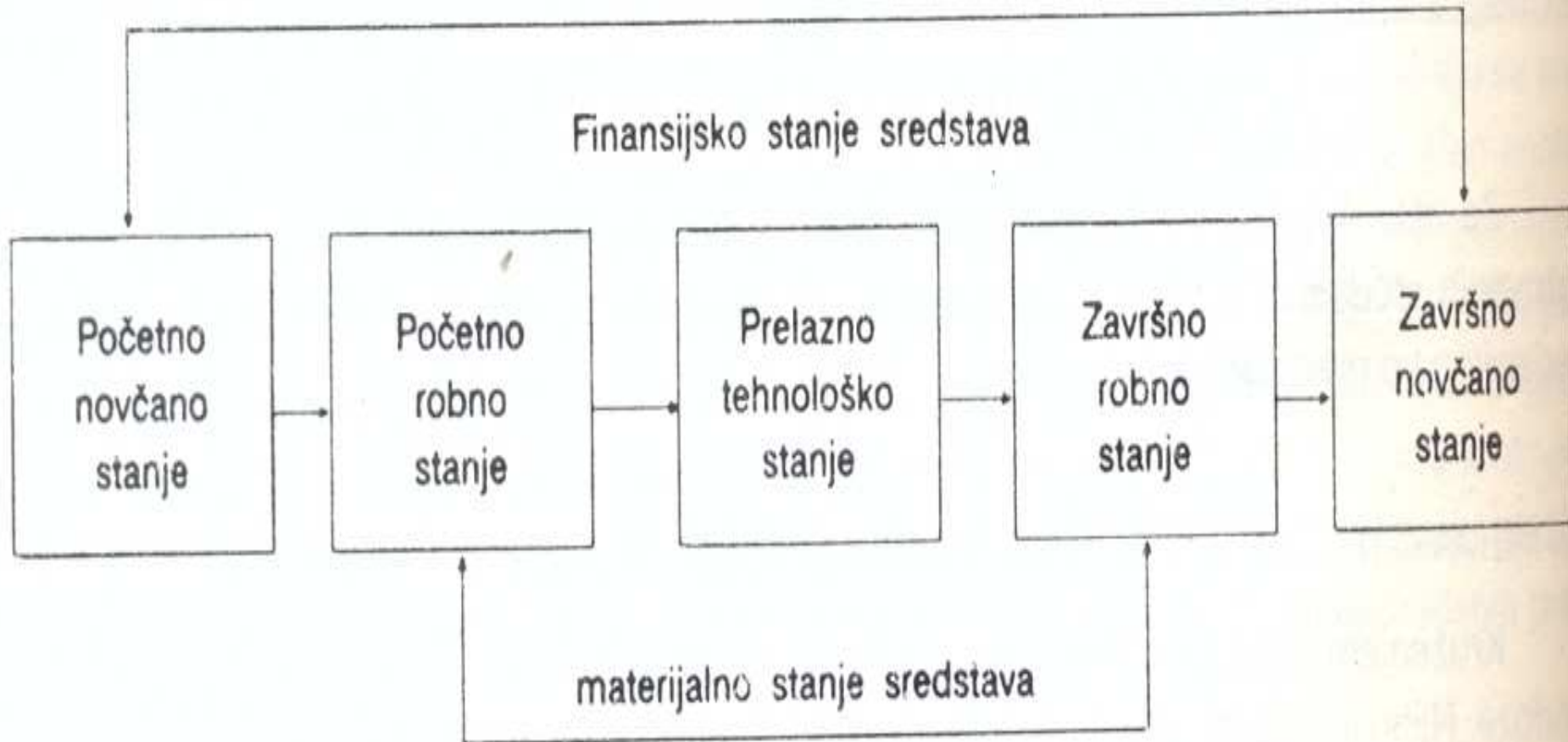
1. Metamorfoza početnog novčanog oblika u početni robni oblik (N – R)
2. Metamorfoza početnog robnog oblika u prelazni tehnološki oblik (proizvodnja u toku) (R – P)
3. Metamorfoza prelaznog tehnološkog oblika u završni robni oblik (P – R1)
4. Metamorfoza završnog robnog oblika u završni novčani oblik (R1 – N1).

Stanja angažovanih sredstava su:

- Početni robni oblik (materijal)
- Prelazni tehnološki oblici (poluproizvodi)
- Završni robni oblik (gotovi proizvodi).

Angažovana sredstva u ovim stanjima karakteriše različiti stepen blokiranosti / dostupnosti.

Stanja angažovanih sredstava u reprodukciji:

C. Trošenje sredstava u reprodukciji

1. Pojam i cilj trošenja sredstava
2. Trošenje i reprodukovanje sredstava.

1. Pojam i cilj trošenja

Trošenje sredstava u reprodukciji predstavlja pretvaranje jednog oblika upotrebni vrijednosti elemenata u reprodukciji u novu upotrebnu vrijednost (gotovi proizvod).

Trošenje sredstava u reprodukciji predstavlja stvaranje novih upotrebni vrijednosti (proizvoda).

Trošenje sredstava u reprodukciji je obnovljivo (reprodukciono) jer će se utrošene vrijednosti obnoviti u kontinuitetu proizvodnje.

Odnos angažovanja i trošenja sredstava u reprodukciji = angažovanje sredstava se vrši da bi se obezbijedila proizvodnja i razmjena, to jest da bi se obezbijedilo trošenje.

U reprodukciji se troše svi elementi reprodukcije: sredstva za rad, predmeti rada i radna snaga.

Trošenje sredstava se odvija u svim fazama reprodukcije, a može biti:

- Proizvodno (faza proizvodnje)
- Prometno (faze nabavke i prodaje).

Nosioci trošenja su proizvodi i usluge zbog kojih i nastaje trošenje.

Vidovi trošenja mogu biti:

- Naturalni
- Novčani.

2. Trošenje i reprodukovanje sredstava

Kontinuirano zadovoljenje potreba
– kontinuirana proizvodnja –
kontinuirano trošenje sredstava –
kontinuirano reprodukovanje
uloženih elemenata.

Reprodukciona sposobnost – je sposobnost preduzeća da obnavlja utrošene elemente, odnosno proizvodnju.

Reprodukciona sposobnost preduzeća može biti na nivoima:

- Istom – prosta reprodukcija
- Umanjenom – umanjena reprodukcija
- Uvećanom – proširena reprodukcija.

Oblici reprodukovanja elemenata reprodukcije:

- Komercijalno – novčano (naplatom realizovanih proizvoda)
- Proizvodno – naturalno (kupovinom elemenata reprodukcije radi zamjene utrošenih u predhodnom ciklusu).

Mogu se ostvariti na: istom, umanjenom i uvećanom nivou.

Ciklusi reprodukcija pojedinih elemenata reprodukcije su različiti u odnosu na ciklus reprodukcije proizvoda – uslovljeno je specifičnostima trošenja i reprodukcija pojedinih elemenata.

Ciklus reprodukcije jednog elementa je vrijeme potrebno za njegovo obnavljanje (transformisanje i vraćanje u početni oblik).

Materijal – ciklus reprodukcije materijala se poklapa sa ciklusom reprodukcije proizvoda (materijal se u cjelini obnavlja za svaki ciklus reprodukcije proizvoda)

Sredstva za rad – njihov ciklus reprodukovanja je višestruko duži od ciklusa reprodukcije proizvoda (u jednom ciklusu reprodukcije proizvoda se ostvaruje djelimično komercijalno reprodukovanje sredstava za rad u iznosu amortizacije obračunate za jedan ciklus)

Radna snaga – njen ciklus reprodukovanja (mjesečno – isplata zarada) i ciklus reprodukcije proizvoda (duži ili kraći zavisno od prirode proizvodnje) se ne poklapaju.

Hvala na pažnji!